

Vaše práva sociálneho zabezpečenia

v Nórsku

Informácie nachádzajúce sa v tejto príručke boli pripravené a aktualizované v úzkej spolupráci s národnými korešpondentmi vzájomného informačného systému o sociálnej ochrane (Mutual Information System on Social Protection, MISSOC).

Ďalšie informácie o sieti systému MISSOC sú k dispozícii na adrese:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sk&catId=815>

Táto príručka obsahuje všeobecný opis ustanovení v oblasti sociálneho zabezpečenia platných v konkrétnej krajine. Podrobnejšie informácie môžete získať v ďalších publikáciách siete MISSOC, ktoré sú k dispozícii na uvedenom prepojení. Tiež sa môžete obrátiť na príslušné orgány a inštitúcie uvedené v prílohe k tejto príručke.

Ani Európska komisia, ani žiadna osoba konajúca v jej mene nenesie zodpovednosť za použitie informácií, ktoré obsahuje táto publikácia.

Obsah

Kapitola I: Všeobecné informácie, organizácia a financovanie.....	4
Úvod.....	4
Organizácia sociálnej ochrany.....	4
Financovanie.....	5
Kapitola II: Zdravotná starostlivosť.....	6
Kedy máte nárok na zdravotnú starostlivosť?	6
Aké dávky sa poskytujú?	6
Ako získať zdravotnú starostlivosť?	7
Kapitola III: Peňažné nemocenské dávky.....	8
Kedy máte nárok na nemocenské dávky?.....	8
Aké dávky sa poskytujú?	8
Ako získať peňažné dávky nemocenského poistenia?	8
Kapitola IV: Dávky v materstve a dávky v otcovstve.....	9
Kedy máte nárok na dávky v materstve alebo dávky v otcovstve?	9
Aké dávky sa poskytujú?	9
Ako získať dávky v materstve a dávky v otcovstve?	10
Kapitola V: Dávky v invalidite.....	11
Kedy máte nárok na dávky v invalidite?.....	11
Aké dávky sa poskytujú?	12
Ako získať dávky v invalidite?.....	13
Kapitola VI: Starobné dôchodky a dávky v starobe	14
Kedy máte nárok na dávky v starobe?	14
Aké dávky sa poskytujú?	15
Ako získať dávky v starobe?	16
Kapitola VII: Pozostalostné dávky	17
Kedy máte nárok na pozostalostné dávky?.....	17
Aké dávky sa poskytujú?	17
Ako získať pozostalostné dávky?	18
Kapitola VIII: Dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania.....	19
Kedy máte nárok na dávky?	19
Aké dávky sa poskytujú?	19
Ako získať dávky?	20
Kapitola IX: Rodinné dávky.....	21
Kedy máte nárok na rodinné dávky?	21
Aké dávky sa poskytujú?	21
Ako získať rodinné dávky?	22
Kapitola X: Nezamestnanosť	23
Kedy máte nárok na dávky v nezamestnanosti?.....	23
Aké dávky sa poskytujú?	23
Ako získať dávky v nezamestnanosti?	24
Kapitola XI: Minimálne zdroje	25
Kedy máte nárok na dávky v súvislosti s minimálnymi zdrojmi?.....	25
Aké dávky sa poskytujú?	26
Ako získať dávky v súvislosti s minimálnymi zdrojmi?.....	26
Kapitola XII: Dlhodobá starostlivosť	27
Kedy máte nárok na dlhodobú starostlivosť?	27
Aké dávky sa poskytujú?	27
Ako získať dlhodobú starostlivosť?	27
Príloha: Užitočné adresy a webové stránky	29

Kapitola I: Všeobecné informácie, organizácia a financovanie

Úvod

V Nórsku tvoria hlavné všeobecné systémy sociálneho poistenia predovšetkým štátny systém poistenia, systém rodinných dávok a systém peňažných dávok pre rodiny s malými deťmi.

Kto je v Nórsku krytý sociálnym zabezpečením?

Vo všeobecnosti sú povinne kryté štátnym systémom sociálneho zabezpečenia všetky osoby, ktoré majú pobyt v Nórsku alebo pracujú ako zamestnanci na pevných alebo mobilných zariadeniach na nórskom pevninskom šelfe. Povinnosti poistiť sa podliehajú aj niektoré kategórie nórskeho občianov, ktorí pracujú v cudzine (v štátnej službe atď.).

Námorníci pochádzajúci z krajiny Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), ktorí pracujú na plavidlách plaviacich sa pod nórskou vlajkou, sú poistení v rámci systému štátneho sociálneho poistenia proti všetkým rizikám nezávisle od miesta svojho pobytu.

Osoby, ktoré nie sú poistené, ale majú v Nórsku pobyt, alebo nemajú v Nórsku pobyt, ale spĺňajú určité podmienky súvisiace s predchádzajúcimi obdobiami poistenia atď., si môžu podať žiadosť o dobrovoľné poistenie.

Základná suma

Väčšina dávok systému štátneho poistenia sa vymeriava vo vzťahu k základnej sume. Táto suma sa raz ročne upraví na základe kráľovského zákonného výnosu s platnosťou od 1. mája, aby sa zohľadnila zmena všeobecnej príjmovej úrovne. K 1. máju 2012 bola základná suma 82 122 NOK (10 842 EUR).

Organizácia sociálnej ochrany

Poskytovanie dávok vo všetkých oblastiach (vrátane rodinných dávok a peňažných dávok rodičom s malými deťmi), s výnimkou zdravotnej starostlivosti, spravuje úrad pre prácu a sociálne zabezpečenie (*Arbeids- og velferdsetaten*), štátny verejný úrad, ktorý riadi riaditeľstvo pre prácu a sociálne zabezpečenie (*Arbeids- og velferdsdirektoratet*). Úrad pre prácu a sociálne zabezpečenie tiež spravuje oblasť vyplácania podpory na deti.

Na regionálnej úrovni existuje 19 okresných kancelárií NAV (*NAV fylkeskontorer*) vrátane pracovných centier (*NAV Arbeidslivssentre*) určených na pomoc pri znižovaní práceneschopnosti z dôvodu choroby a podporu pri začlenení do pracovného života v prípade starších pracovníkov a postihnutých osôb. Na miestnej úrovni poskytujú celý rad služieb integrovaného sociálneho zabezpečenia a sociálnu finančnú pomoc spoločné služby, čiže kancelária NAV (*NAV-kontoret*) (457 útvarov). Štátny úrad NAV pre sociálne poistenie v zahraničí (*NAV Internasjonalt*) spracúva jednotlivé prípady týkajúce sa poistencov a príjemcov v zahraničí, s výnimkou jednotlivých prípadov starobných a pozostalostných dôchodkov, ktoré má na starosti úrad Dôchodkový úrad NAV Oslo (*NAV Pensjon Oslo*).

Úhradu nákladov súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou zariaďuje riaditeľstvo pre zdravie (*Hesledirektoratet*) v rámci ministerstva zdravia a služieb starostlivosti. Úrad pre zdravotné hospodárstvo (*Helseøkonomiforvaltningen*, HELFO) spracúva jednotlivé prípady súvisiace so zdravotnou starostlivosťou. Úrad HELFO je rozdelený na hlavnú kanceláriu a šesť regionálnych kancelárií. Kancelária v Osle obsahuje oddelenie (*HELFO Utland*), ktoré sa zaoberá prípadmi zo zahraničia.

Ministerstvo práce (*Arbeidsdepartementet*) zodpovedá za celkové fungovanie úradu pre prácu a sociálne zabezpečenie a za väčšinu oblastí sociálneho zabezpečenia, ministerstvo zdravia a služieb starostlivosti (*Helse- og omsorgsdepartementet*) zodpovedá za zdravotné služby a ministerstvo pre deti, rovnosť a sociálne začlenenie (*Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet*) zodpovedá za rodinné dávky, peňažné dávky na starostlivosť o malé deti, peňažné materské dávky a oblasť vyplácania príspevkov na deti (okrem refundácie platieb).

Poskytovanie zdravotnej starostlivosti mimo nemocníc je väčšinou v právomoci obcí, pričom nemocničná liečba je vo všeobecnosti v právomoci štátu vykonávanej prostredníctvom štyroch regionálnych zdravotníckych podnikov. Obe oblasti sú z väčšej časti financované z daní.

Sociálna pomoc nepatrí do rozsahu štátneho poistenia. Centrálné patrí k zodpovednosti ministerstva práce, ale finančné bremeno nesú obce. Poskytovanie príspevku životného minima (*stønad til livsopphold*) je neoddeliteľnou súčasťou celého rozsahu služieb poskytovaných kanceláriami NAV.

Financovanie

System štátneho poistenia je čiastočne financovaný z príspevkov na sociálne zabezpečenie, ktoré platia zamestnávateľia aj poistenci, a čiastočne z daní.

Príspevky zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb sa vymerajú z hrubého zárobku.

Výška príspevkov je 7,8 % mzdy zamestnanca podliehajúcej zrážke (hrubý mzdový príjem). Výška príspevkov samostatne zárobkovo činných osôb je 11,0 % hrubého príjmu (získaného samostatnou zárobkovou činnosťou). Príspevková sadzba uplatniteľná na všetky druhy osobných príjmov (dôchodky atď.) je 4,7 %.

Príspevky zamestnávateľa sa vypočítajú percentuálnou sadzbou z vyplatených miezd. Všeobecne sú zamestnávateľské príspevky vo výške 14,1 %. Na zamestnancov pracujúcich v podnikoch so sídlom v určitých častiach krajiny alebo podnikajúcich v určitých sektoroch sa uplatňujú nižšie sadzby.

Sociálna pomoc sa financuje z daní.

Kapitola II: Zdravotná starostlivosť

Kedy máte nárok na zdravotnú starostlivosť?

Na zdravotnú starostlivosť majú nárok všetky osoby s pobytom v krajine. Nárok nepodlieha kvalifikačnej lehote.

Aké dávky sa poskytujú?

Nemocničná starostlivosť

Pacienti prijatí do nemocnice sa nijako nepodieľajú na platení nákladov. Týka sa to aj liekov.

Na ambulantné oddelenia nemocníc sa vzťahujú bežné poplatky, pozri ďalej (Ďalšia lekárska starostlivosť).

V prípade liečby v súkromnom zdravotníckom zariadení, ktoré nemá zmluvu s verejnými zdravotným systémom, pacient hradí všetky náklady v plnej výške.

Ďalšia lekárska starostlivosť

Vyšetrenia u lekára

V prípade bežných vyšetrení všeobecným lekárom platí pacient poplatok 136 NOK (18 EUR) a v prípade odborných vyšetrení 307 NOK (41 EUR).

Lieky

V prípade menej dôležitých liekov pacient hradí plné náklady aj vtedy, ak ich predpíše lekár. Za určitých podmienok je možné uhradiť pacientovi 90 % celoročných nákladov presahujúcich sumu 1 634 NOK (216 EUR).

V prípade predpísaných liekov zo zoznamu dôležitých liekov platí pacient 38 % nákladov až do výšky 520 NOK (69 EUR) za každé 3-mesačné obdobie užívania.

Zubná starostlivosť

Deti do 20 rokov veku majú nárok na základnú verejnú zubnú starostlivosť, ktorá je do 18 rokov bezplatná a ďalšie dva roky mierne spoplatnená. Ortodontická liečba sa môže uhrádzať v plnej miere alebo čiastočne podľa závažnosti stavu chrupu. V prípade dospelých je poistné krytie zubnej starostlivosti veľmi obmedzené.

Horná hranica spoluúčasti a výnimky

Parlament každoročne stanoví hornú hranicu spoluúčasti pacientov (1 980 NOK (261 EUR) v roku 2012). Osobná spoluúčasť pacienta sa týka všetkých výdavkov vynaložených v súvislosti s ošetrením vykonaným lekármi a psychológmi, s dôležitými alebo drahými liekmi a s nákladmi na dopravu na účely podstúpenia vyšetrenia alebo liečby. Po dosiahnutí stanovenej hornej hranice sa pacientovi vydá preukaz, na základe ktorého bude mať nárok na bezplatné ošetrenie a na iné dávky po zvyšnú časť daného kalendárneho roka.

Druhá horná hranica spoluúčasti je stanovená pre fyzioterapie, zubnú starostlivosť, s ktorou je spojená náhrada nákladov, náklady na pobyt v rehabilitačnom centre a pre

liečbu v zahraničí. Túto hornú hranicu takisto každoročne stanovuje parlament (2 560 NOK (338 EUR) v roku 2012).

Deti do 16 rokov veku nemusia platiť žiadne poplatky. Osobitné výnimky zo spoluúčasti sa vzťahujú na určité množstvo chorôb a skupín pacientov. V prípade pracovných úrazov a chorôb z povolenia nie je potrebné platiť žiadne poplatky.

Ako získať zdravotnú starostlivosť?

Všetky osoby s pobytom majú svojho ošetrojúceho lekára, ak je to možné, podľa vlastného výberu. Tohto ošetrojúceho lekára je možné zmeniť dvakrát ročne.

Prístup k starostlivosti špecialistov podlieha odporúčaniu ošetrojúceho lekára. Ak sa dáte vyšetriť špecialistovi priamo, musíte zaplatiť vyššie náklady na spoluúčasť a špecialista môže dostať nižšiu refundáciu.

Pacient platí poplatky za spoluúčasť priamo lekárovi. V prípade súkromných lekárov sa časť krytá štátnym poistením vypláca prostredníctvom priamej úhrady.

Kapitola III: Peňažné nemocenské dávky

Kedy máte nárok na nemocenské dávky?

Obyvateľstvo v aktívnom veku (zamestnanci a samostatne zárobkovo činné osoby) sú povinne poistené na poberanie peňažných nemocenských dávok.

Poistenec s ročným príjmom vo výške minimálne polovice základnej sumy (41061 NOK(5 421 EUR)) má nárok na nemocenské peňažné dávky, ak je práceneschopný v dôsledku choroby (obmedzenie príjmov sa nevzťahuje na obdobie, počas ktorého vypláca dávky zamestnávateľ). Zárobková činnosť sa spravidla musí vykonávať najmenej štyri týždne.

Informácie o rehabilitačných dávkach sa nachádzajú v časti o invalidite.

Aké dávky sa poskytujú?

Ak ste zamestnaní, peňažné dávky sa vypočítavajú na základe príjmu predtým, ako ste ochoreli. Ak ste samostatne zárobkovo činná osoba, denné peňažné dávky sa vypočítavajú na základe príjmu zo samostatnej zárobkovej činnosti.

V prípade zamestnancov sú peňažné dávky vo výške 100 % hrubého príjmu. Vyplácajú sa od prvého dňa choroby počas 260 dní (52 týždňov). Príjem presahujúci šesťnásobok základnej sumy (vyšší ako 492 732 NOK (65 051 EUR)) sa neberie do úvahy.

Peňažné dávky v prípade choroby vypláca šesťnásť kalendárnych dní zamestnávateľ a potom ich vypláca systém štátneho poistenia. Počas obdobia vyplácania týchto denných peňažných dávok zamestnávateľom sa nevyžaduje žiadna minimálna úroveň príjmu.

Samostatne zárobkovo činné osoby dostávajú nemocenské dávky vo výške 65 % hrubého príjmu od sedemnásteho dňa choroby počas 248 dní. Na základe dobrovoľného platenia vyšších príspevkov môžu samostatne zárobkovo činné osoby dostávať buď nemocenské dávky vo výške 65 % hrubého príjmu na účely dôchodku, na ktorý by mali mať nárok, od prvého dňa choroby, alebo 100 % tohto príjmu od sedemnásteho alebo od prvého dňa choroby.

Ako získať peňažné dávky nemocenského poistenia?

Žiadosť sa podáva priamo zamestnávateľovi, ktorý zodpovedá za platenie nemocenských peňažných dávok (sykepenger) počas 16 dní. Ak zamestnávateľ naďalej vypláca mzdu aj po uplynutí tohto obdobia, nemocenské peňažné dávky sa vyplácajú zamestnávateľovi.

Práceneschopnosť musí potvrdiť lekár. Zamestnanci majú nárok na oznámenie práceneschopnosti zamestnávateľovi v dôsledku choroby do troch kalendárnych dní.

Kapitola IV: Dávky v materstve a dávky v otcovstve

Kedy máte nárok na dávky v materstve alebo dávky v otcovstve?

Vecné dávky

Všetky osoby s pobytom majú nárok na bezplatné služby v materstve a nemocničnú starostlivosť (existuje výnimka zo spoluúčasti na existujúcich poplatkoch: pozri časť o zdravotnej starostlivosti). Nárok nepodlieha kvalifikačnej lehote.

Rodičovské dávky

V prípade očakávania narodenia dieťaťa majú poistení rodičia, ktorí boli v posledných desiatich mesiacoch pred začiatkom obdobia platenej dovolenky zamestnaní šesť mesiacov, nárok na denné peňažné dávky.

Peňažné dávky v tehotenstve

Zamestnankyňa alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je zo zákona povinná prestať pred pôrodom pracovať z dôvodu rizikových pracovných podmienok alebo nebezpečného prostredia, má nárok na platenú dovolenku od okamihu, keď je nútená prestať pracovať, a to bez toho, aby sa jej skracoval nárok na platenú dovolenku po pôrode.

Podpora v materstve

Matky s pobytom, ktoré nepracujú, majú nárok na podporu v materstve.

Dávky pri adopcii

Dávky podobné rodičovským dávkam a príspevkom v materstve sa vyplácajú rodičom, ktorí si adoptujú dieťa.

Aké dávky sa poskytujú?

Rodičovské dávky

Rodičovské dávky sa rovnajú **nemocenským peňažným dávkam** (100 % poisteného príjmu zo zárobkovej činnosti) a vyplácajú sa 47 týždňov. Mladá matka si v prípade záujmu môže zvoliť alternatívu dlhšej platenej dovolenky: 57 týždňov s nižšou dávkovou sadzbou (80 % poisteného príjmu zo zárobkovej činnosti).

Matka musí čerpať tri týždne obdobia platenej dovolenky pred pôrodom. Dávky sa jej budú vyplácať od dvanásteho týždňa pred pôrodom.

Matka si musí vziať najmenej šesť týždňov dovolenky bezprostredne pred pôrodom. Ak matka nastúpi do práce pred uplynutím obdobia materskej dovolenky, nárok na peňažné denné dávky počas zvyšnej časti tohto obdobia má otec dieťaťa. Otcovi sa môžu vyplácať denné peňažné dávky celkovo dvanásť týždňov. Na to, aby tieto dávky mohol poberať, musí zostať doma a starať sa o dieťa. V takých prípadoch musí splniť aj podmienku obdobia zamestnania pred narodením dieťaťa. Poistení otcovia majú

nárok na denné peňažné otcovské dávky vymerané z ich vlastného príjmu nezávisle od toho, či matka spĺňa alebo nespĺňa predpísané podmienky, pokiaľ sa po narodení dieťaťa opäť vráti do práce alebo znova začne študovať a otec prevezme každodennú starostlivosť o dieťa, alebo v prípade, ak sa matka nedokáže postarať o dieťa zo zdravotných dôvodov. V týchto prípadoch je obdobie platenej dovolenky 38 alebo 48 týždňov. Ak matka poberá dávky v invalidite, otec môže dvanásť týždňov poberať denné peňažné dávky bez ohľadu na zdravotný stav či pracovnú alebo študijnú situáciu matky.

V prípade narodenia viacerých detí majú rodičia nárok na vyplácanie plných denných peňažných dávok počas ďalších piatich týždňov (alebo siedmich týždňov pri zníženej sadzbe) za každé ďalšie dieťa.

Peňažné dávky v tehotenstve

Výška peňažných dávok v tehotenstve (svangerskapspenger) sa rovná výške peňažných nemocenských dávok.

Podpora v materstve

Podpora v materstve sa vypláca ako paušálna suma vo výške 35 263 NOK (4 655 EUR).

Ak je rodičovská dávka na celé obdobie nižšia ako príspevok v materstve, rodičovská dávka sa doplní o rozdiel.

Podpora v materstve

Adopcia

V prípade osvojenia dieťaťa mladšieho ako 15 rokov majú adoptívni rodičia nárok na denné peňažné dávky počas 44 týždňov. Tieto dávky budú mať rovnakú výšku a priznávajú sa na základe rovnakých podmienok ako peňažné nemocenské dávky. Toto obdobie sa môže predĺžiť na 54 týždňov pod podmienkou zníženia dávok (80 % poisteného príjmu).

Príspevok pri adopcii sa vypláca v rovnakej výške ako podpora v materstve.

Osobitné podmienky skráteného pracovného času

Pre zamestnankyne, ktoré porodili alebo si adoptovali dieťa, alebo pre zamestnancov/zamestnankyne, ktorí si osvojili dieťa, existuje osobitný režim, ktorý im umožňuje kombinovať čiastočné materské alebo adopčné dávky so skráteným pracovným časom.

Ako získať dávky v materstve a dávky v otcovstve?

Žiadosť o dávky je potrebné predložiť v kancelárii NAV v mieste vášho bydliska, pobytu alebo práce.

Informácie o vecných dávkach sa nachádzajú v v časti o zdravotnej starostlivosti.

Kapitola V: Dávky v invalidite

Kedy máte nárok na dávky v invalidite?

Invalidný dôchodok

Invalidný dôchodok pozostáva zo základného dôchodku a doplnkového dôchodku (ako starobný dôchodok (staré pravidlá)) alebo osobitných prídavkov (*Særtillegg*), ktoré sa vám priznávajú, ak ste poistení, ale nemáte žiadny alebo len veľmi nízky doplnkový dôchodok.

Osoba vo veku od 18 do 67 rokov, ktorej schopnosť zabezpečiť príjem sa trvale znížila najmenej o 50 % v dôsledku choroby, úrazu alebo zdravotného postihnutia, má nárok na invalidný dôchodok, ak bola poistená po dobu najmenej troch rokov bezprostredne pred vznikom práceneschopnosti.

Za určitých podmienok sa trojročná kvalifikačná lehota neuplatňuje, napr. poistenec so zdravotným postihnutím môže získať nárok na dôchodok rok po tom, ako sa poistí, za predpokladu, že nebol nepoistený viac než päť rokov od veku 16 rokov.

Ďalšou podmienkou na získanie doplnkového dôchodku je to, že osoba musí mať započítané dôchodkové body za tri roky.

Príspevok na pracovné ohodnotenie

Príspevok na pracovné ohodnotenie (*Arbeidsavklaringspenger*) (nahrádza rehabilitačný príspevok, dávky počas odbornej rekvalifikácie a dávky pri dočasnom postihnutí) sa priznáva poistencom, ktorých pracovné schopnosti sú v dôsledku choroby, úrazu alebo poškodenia znížené minimálne o 50 %.

Poistenec vo veku od 18 do 67 rokov má nárok na príspevok na pracovné ohodnotenie, ak má bydlisko v Nórsku a bol poistený posledné tri roky bezprostredne pred podaním žiadosti o dávky. Na vznik nároku stačí obdobie poistenia jeden rok, ak bol žiadateľ v priebehu tohto obdobia fyzicky a duševne schopný normálne pracovať.

Príspevok na pracovné ohodnotenie je určený na kompenzáciu príjmov počas obdobia rehabilitácie po uplynutí obdobia nároku na nemocenské peňažné dávky. Dávky sa priznávajú, ak poistenec podstupuje aktívnu liečbu alebo opatrenia začlenenia na trh práce, alebo ak tieto opatrenia vyskúšal, stále má šancu zamestnať sa a jeho prípadom sa zaoberá kancelária NAV. Priznáva sa napríklad aj počas čakacej lehoty pred liečbou/rehabilitačnými opatreniami a po ukončení liečby/rehabilitácie, kým si nenájde vhodnú prácu.

Za predpokladu, že dávka je potrebná na to, aby sa osoba vrátila do práce, môže sa priznávať na obdobie až štyroch rokov. Za určitých okolností je možné predĺženie.

Doplnkové príspevky sa môžu priznať s cieľom plne alebo čiastočne kompenzovať výdavky, ktoré vznikli v súvislosti s opatreniami začleňovania na pracovný trh.

Základná dávka

Základná dávka (*Grunnstønad*) je určená na pokrytie dodatočných výdavkov súvisiacich s trvalou chorobou, zranením alebo poškodením.

Dávka na opatrovateľskú starostlivosť

Dávka na opatrovateľskú starostlivosť (*Hjelpestønad*) je určená na pokrytie nákladov na osobitnú starostlivosť alebo ošetrovateľskú starostlivosť poskytovanú neformálnymi opatrovateľmi.

Aké dávky sa poskytujú?

Invalidný dôchodok

Na účely výpočtu invalidného dôchodku sa započítavajú budúce obdobia poistenia a budúce dôchodkové body do roku, v ktorom osoba dovŕši vek 66 rokov. Za predchádzajúce pobyty v cudzine sa dôchodok znižuje. Dôchodkové body sa vypočítajú na základe príjmu pred vznikom pracovnej neschopnosti. V opačnom prípade sa základný a doplnkový dôchodok vypočíta rovnakým spôsobom ako starobný dôchodok podľa starých pravidiel. V prípade slobodného dôchodcu alebo dôchodcu, ktorého manželský partner nie je štátnym poistencom, sa osobitný doplnok rovná základnej sume.

Pri výpočte doplnkového dôchodku osôb, ktoré sa narodili so zdravotným postihnutím, alebo ktoré sa stali zdravotne postihnutými pred dovŕšením veku 26 rokov, sa uplatňujú osobitné pravidlá, ktoré sú pre tieto osoby výhodnejšie. Tieto dávky sú nepríspevkovými dávkami financovanými z verejných zdrojov.

V prípade čiastočnej pracovnej neschopnosti sa dôchodok zníži v zodpovedajúcom pomere.

Osobitné prídavky sa za určitých podmienok môžu poskytnúť nezaopatrenému manželskému partnerovi vo výške najviac 50 % základného dôchodku dôchodcu. Za určitých podmienok sa na každé nezaopatrené dieťa mladšie ako 18 rokov poskytnú prídavok maximálne vo výške 40 % základnej sumy.

Príspevok na pracovné ohodnotenie

Príspevok sa vypláca v minimálnej výške dvojnásobku základnej sumy alebo vo výške 66 % príjmu z práce, až do výšky šesťnásobku základnej sumy za predchádzajúci rok. Keď je výsledok priaznivejší, zohľadňuje sa namiesto toho priemerný príjem za tri roky. Okrem toho sa za každé nezaopatrené dieťa do veku 18 rokov priznáva príspevok 27 NOK (3,56 EUR). Príspevok sa vypláca za päť dní v týždni.

Základná dávka

Základná dávka sa vypláca v šiestich rôznych výškach v závislosti od úrovne dodatočných výdavkov, a to v rozpätí od 7 572 NOK (1 000 EUR) do 37 860 NOK (4 998 NOK) ročne.

Dávka na opatrovateľskú starostlivosť

Bežná výška dávky na opatrovateľskú starostlivosť je 13 572 NOK (1 792 EUR). V prípade detí so zdravotným postihnutím do 18 rokov sa môže dávka vyplácať v troch rôznych výškach, a to až do 81 432 NOK (10 751 EUR).

Ako získať dávky v invalidite?

Žiadosť o dávky je potrebné predložiť v kancelárii NAV v mieste vášho bydliska, pobytu alebo práce.

Kapitola VI: Starobné dôchodky a dávky v starobe

Kedy máte nárok na dávky v starobe?

Pravidlá vyplácania starobných dôchodkov boli revidované. Od 1. januára 2011 sa pre všetkých nových starobných dôchodcov zaviedlo bez ohľadu na staré či nové pravidlá flexibilné čerpanie starobných dôchodkov od veku 62 rokov (osobitné požiadavky týkajúce sa úrovne dôchodkových úspor) a upravili sa ustanovenia v súvislosti s priemernou dĺžkou života. Dôchodok sa môže čerpať plne alebo čiastočne (20 %, 40 %, 50 %, 60 % alebo 80 %) a bez odpočítania z dôchodku sa môže kombinovať práca aj dôchodok.

Starobný dôchodok sa skladá z dôchodku založeného na pobyte, doplnkového dôchodku založeného na príjmoch a minimálneho dôchodku (staré pravidlá pre osoby narodené do roku 1954), ako aj z dôchodku založeného na príjmoch a zaručeného dôchodku (nové pravidlá pre osoby narodené od roku 1963). Osoby narodené v rokoch 1954 a 1962 budú poberať dôchodok vypočítaný proporčne podľa starých aj nových pravidiel.

Základný dôchodok

Osoby, ktoré v období od dovŕšenia veku 16 rokov do roku dovŕšenia 66 rokov dosiahli celkové obdobie poistenia tri roky, majú nárok na základný dôchodok.

Základný dôchodok sa poskytuje nezávisle od predchádzajúcich príjmov alebo zaplatených príspevkov. Na vznik nároku na plný základný dôchodok sa však vyžaduje obdobie poistenia (t. j. pobytu) štyridsať rokov. Ak je toto obdobie kratšie, dôchodok sa kráti v zodpovedajúcom pomere.

Doplnkový dôchodok

V prípade doplnkového dôchodku (*Tilleggspensjon*) je potrebné mať započítané dôchodkové body za tri kalendárne roky. Plný doplnkový dôchodok vyžaduje započítanie dôchodkových bodov za 40 kalendárnych rokov. Ak je počet rokov zakladajúcich nárok na dôchodok nižší ako štyridsať, dôchodok sa zníži v pomere zodpovedajúcom chýbajúcemu počtu rokov.

Dôchodkové body sa započítavajú od roku, keď poistenec dosiahol 17 rokov, do roku, keď dosiahol 75 rokov. Dôchodkové body sa nezapočítavajú pracovne aktívnym osobám s ročným príjmom menším ako základná suma 82 122 NOK (10 842 EUR).

Minimálny dôchodok

Poistenci, ktorí nemali doplnkový dôchodok alebo ktorých doplnkový dôchodok je nízky, majú nárok na minimálny dôchodok (*Minste pensjonsnivå*) poskytovaný zo systému štátneho poistenia. Plný minimálny dôchodok sa vypláca, ak je dosiahnuté obdobie poistenia najmenej štyridsať rokov. Ak je obdobie poistenia kratšie, minimálny dôchodok sa zníži v zodpovedajúcom pomere.

Dôchodok na základe príjmov

Dôchodok na základe príjmov (*Inntekstpensjon*) vychádza zo zhromaždených dôchodkových úspor počas života.

Zaručený dôchodok

Osoby poistené celkovo tri roky vo veku od 16 do 66 rokov majú nárok na zaručený dôchodok. Dôchodca, ktorý si 40 rokov platil poistenie, má nárok na plný zaručený dôchodok. Zaručený dôchodok sa proporčne znižuje v prípade kratšieho obdobia poistenia.

Aké dávky sa poskytujú?

Základný dôchodok

Plný starobný dôchodok slobodného dôchodcu alebo dôchodcu, ktorého manželský partner nie je dôchodcom v rámci systému štátneho poistenia, sa rovná základnej sume stanovenej pre daný rok (82 122 NOK (10 842 EUR) k 1. máju 2012).

Minimálny dôchodok sa za určitých podmienok môžu poskytnúť nezaopatrenému manželskému partnerovi vo výške najviac 25 %. Za určitých podmienok sa každému nezaopatrenému dieťaťu mladšiemu ako 18 rokov poskytne prídavok maximálne vo výške 20 % minimálneho dôchodku.

Ak sú obaja manželia dôchodcovia, plný základný dôchodok je 85 % základnej sumy pre každého z nich. Rovnaké podmienky sa uplatňujú na osoby, ktoré spolu bývajú a ktoré predtým boli manželskými partnermi alebo mali spolu deti.

Doplnkový dôchodok

Doplnkový dôchodok sa vypočítava na základe dvadsiatich rokov, v priebehu ktorých boli dôchodkové body najvyššie. Jeho výška závisí od počtu rokov zakladajúcich nárok na dôchodok a od ročných dôchodkových bodov. Najvyšší možný dôchodok vo veku 67 rokov pre slobodného dôchodcu so všetkými príjmovými obdobiami v systéme, aký je od roku 1992 (a vzhľadom na základnú sumu k 1. máju 2012), je 323 561 NOK (42 717 EUR) ročne pred úpravou priemernej dĺžky života.

Minimálny dôchodok

Minimálny ročný dôchodok slobodného dôchodcu, ktorý má aspoň 40 rokov poistenia iba na základe pobytu, je 162 615 NOK (21 469 EUR) k 1. máju 2012. Minimálny dôchodok sa určuje na základe niekoľkých sadzieb, a to v závislosti od rodinného stavu a príjmu manželského partnera/druha.

Dôchodok na základe príjmov

Dôchodkové úspory sa každoročne navyšujú o 18,1 % ročného dôchodkového príjmu až do maximálnej výšky 7,1-násobku priemernej základnej sumy od roka, v ktorom poistenec dosiahol 13 rokov veku, do roka, v ktorom dosiahol 75 rokov. Dôchodok na základe príjmov sa určuje na základe dôchodkových úspor v čase čerpania, veku a zostávajúcej dĺžky života pri začatí čerpania dôchodku.

Zaručený dôchodok

Zaručený dôchodok sa priznáva v dvoch rôznych sadzbách v závislosti od rodinného stavu a príjmu manželského partnera/druha. Zaručený dôchodok sa určuje na základe obdobia poistenia a závisí od predchádzajúcich príjmov a zaplatených príspevkov.

Ako získať dávky v starobe?

Žiadosť o dávky je potrebné predložiť v kancelárii NAV v mieste vášho bydliska, pobytu alebo práce.

Kapitola VII: Pozostalostné dávky

Kedy máte nárok na pozostalostné dávky?

Vdovské/vdovecké dávky

Pozostalý manželský partner (alebo partner, ktorý predtým bol manželským partnerom zosnulej osoby alebo mal so zosnulou osobou deti alebo pozostalý registrovaný partner) vo veku do 67 rokov má nárok na dôchodkové dávky, ak je poistený a ak bol aj zosnulý poistený a práceschopný minimálne tri roky pred úmrtím. Pozostalý manželský partner má nárok na dávky aj vtedy, ak zosnulý poberal dôchodok počas obdobia minimálne troch rokov pred svojím úmrtím. Ak pozostalý poberal doplnkový dôchodok, pozostalý manželský partner nemusí byť poistený. V takom prípade sa priznáva príslušný základný dôchodok. Ak mal pozostalý alebo zosnulý pobyt v Nórsku aspoň 20 rokov, podmienka poistenia na poberanie základného dôchodku pre pozostalého tiež neplatí.

Pozostalostný dôchodok sa priznáva pozostalému manželskému partnerovi atď., ak manželstvo trvalo aspoň päť rokov alebo ak mal pozostalý so zosnulým deti alebo sa stará o deti zosnulého a manželstvo spolu so starostlivosťou po úmrtí trvalo minimálne päť rokov.

Rozvedený manželský partner atď., ktorý v čase úmrtia svojho bývalého manželského partnera znovu nevstúpil do manželstva, má nárok na dávky v súlade s rovnakými pravidlami za predpokladu, že smrť nastala menej ako päť rokov po rozvode a manželstvo trvalo najmenej 25 rokov alebo najmenej 15 rokov, ak sa z tohto manželstva narodili deti. Ak príjemca znovu vstúpi do manželstva, nemá už na dávky nárok.

Sirotské dávky

Poistené dieťa mladšie ako 18 rokov, ktoré má nárok na dôchodkové dávky, bude poberať sirotský dôchodok (*barnepensjon*), ak mu zomrel jeden z rodičov (alebo obaja) a ak bola zosnulá osoba schopná pracovať a bola poistená posledné tri roky bezprostredne pred úmrtím. Pozostalé dieťa má nárok na dávky aj vtedy, keď zosnulá osoba poberala dôchodok najmenej posledné tri roky bezprostredne pred úmrtím. Podmienka poistenia sa neuplatňuje v prípade, že zosnulá osoba získala nárok na doplnkový dôchodok alebo ak jeden z rodičov (alebo obaja) mali pobyt v Nórsku počas dvadsiatich rokov. Deti, ktoré ďalej študujú, dostávajú sirotské dávky do veku 20 rokov, ak im zomreli obaja rodičia.

Aké dávky sa poskytujú?

Vdovské/vdovecké dávky

Pozostalostný dôchodok tvorí základný dôchodok a doplnkový dôchodok. Doplnkový dôchodok predstavuje 55 % starobného alebo invalidného doplnkového dôchodku, na ktorý mala pozostalá osoba nárok. Osobitné prídavky sa poskytujú rovnako ako v prípade invalidných dôchodkov.

Ak so zreteľom na dĺžku obdobia svojho poistenia pozostalá osoba nemala nárok alebo mala nárok iba na znížený základný dôchodok, základný pozostalostný dôchodok sa zníži v rovnakom pomere.

Pozostalostný dôchodok podlieha overovaniu výšky príjmov. Ak pozostalý manželský partner atď. už má ročný príjem vyšší ako 50 % základnej sumy, alebo sa predpokladá, že bude ho bude mať vyšší, dôchodok sa bude rovnať rozdielu medzi plným dôchodkom a 40 % príjmami navyše.

Pozostalému manželskému partnerovi atď., ktorý pravdepodobne nebude mať nárok na pozostalostný dôchodok a bude dočasne neschopný obstarávať si živobytie svojou prácou, sa poskytne dočasná dávka. Dočasná dávka sa vypočíta podľa rovnakých pravidiel ako pozostalostný dôchodok.

Pozostalý manželský partner môže mať nárok aj na príspevok na starostlivosť o deti.

V prípade, že sa pozostalý manželský partner atď. musí presťahovať, aby si našiel prácu, poskytnú sa mu príspevky na pokrytie nákladov na presťahovanie.

Príspevky na vzdelávanie, príspevok na opatrovanie detí a presťahovanie sa môžu poskytnúť aj vtedy, keď zosnulá osoba nespĺnila podmienku dosiahnutia obdobia poistenia tri roky bezprostredne pred nepredvídanou udalosťou, pokiaľ je pozostalý manželský partner poistený a má nárok na dôchodkové dávky.

Sirotské dávky

V prípade úmrtia jedného z rodičov je plný ročný sirotský dôchodok pre prvé dieťa 40 % základnej sumy a pre každé ďalšie dieťa 25 % základnej sumy.

V prípade úmrtia oboch rodičov dostáva prvé dieťa sirotský dôchodok, ktorý sa rovná pozostalostnému dôchodku a ktorý by sa vyplácal rodičovi, ktorý mal nárok na vyšší dôchodok. Plný sirotský dôchodok pre druhé dieťa je 40 % základnej sumy a pre každé ďalšie dieťa 25 % základnej sumy.

V prípade dvoch alebo viacerých detí sa dôchodky sčítavajú a rovnomerne sa rozdelia medzi deti.

Sirotský dôchodok sa poskytne v zníženej sadzbe podobnej sadzbe, ktorá by sa uplatnila na prípadný základný dôchodok poskytnutý pozostalému manželskému partnerovi v prípade neúplných období poistenia.

Podpora pri úmrtí

V prípade úmrtia sa zo systému štátneho poistenia môže poskytnúť pevne stanovená suma vypočítaná z príjmu vo výške najviac 20 652 NOK (2 727 EUR). Táto suma slúži na pokrytie pohrebných nákladov. Táto podpora nepodlieha testovaniu výšky príjmov, ak mal zosnulý menej ako 18 rokov veku.

Ako získať pozostalostné dávky?

Žiadosť o dávky je potrebné predložiť v kancelárii NAV v mieste vášho bydliska, pobytu alebo práce.

Kapitola VIII: Dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania

Kedy máte nárok na dávky?

Na všetkých zamestnancov sa vzťahuje plná kompenzácia straty príjmov a výdavkov prostredníctvom dvojúrovňového systému:

- Plná výška dávok v rámci štátneho systému poistenia (*folketrygden*) s priaznivejšími podmienkami v niektorých ohľadoch. Okrem zamestnávateľov sa tento systém vzťahuje aj na rybárov (aj samostatne zárobkovo činných), brancov, študentov a učňov.
- Povinné úrazové poistenie zamestnávateľa (*yrkesskadeforsikring*), ktoré riadia súkromné poisťovne, s individuálnymi kompenzáciami alebo paušálnou sumou odškodnenia na pokrytie straty príjmov a výdavkov, ktoré nekompenzuje štátny systém poistenia.

Obe úrovne ponúkajú kompenzácie za nehospodárske straty (*ménerstatning*).

Samostatne zárobkovo činné osoby môžu uzavrieť dobrovoľné poistenie v štátnom systéme poistenia, pokiaľ právne predpisy vzťahujúce sa na osobitné skupiny samostatne zárobkovo činných osôb pre ne neustanovujú povinnosť poistiť sa.

Aké dávky sa poskytujú?

Štátny systém poistenia

Môžu sa uplatniť aj všeobecné pravidlá týkajúce sa lekárskeho ošetrovania, peňažných nemocenských dávok, invalidných dávok/dôchodkov a pozostalostných dávok/dôchodkov atď. Prijemca má nárok na také dávky, ale za výhodnejších podmienok, ako sa uvádza ďalej v texte.

Pokiaľ ide o dôchodky, ak sú obdobia poistenia nedostatočné (nedostatočný príjem alebo nesplnené čakacie lehoty), dávky sa neznižujú, vždy sa vyplácajú v plnej výške.

Invalidný dôchodok sa môže poskytnúť aj vtedy, keď neschopnosť zárobkovej činnosti nedosahuje 30 % (odchylné od všeobecného pravidla, ktoré vyžaduje minimálne zníženie schopnosti o 50 %) atď.

Vdovský a vdovecký dôchodok sa poskytuje nezávisle od obdobia trvania manželstva a môže sa poskytnúť osobe, ktorá neuzavrela manželstvo so zosnulou osobou alebo s ňou žila v spoločnej domácnosti, pokiaľ bola závislá od zosnulej osoby a stará sa o jej deti. **Sirotský dôchodok** sa môže poskytovať dovtedy, kým dieťa nedosiahne vek 21 rokov, pokiaľ pokračuje v štúdiu (obvykle sa dôchodok poskytuje do veku 18 rokov alebo 20 rokov, ak je dieťa úplná sirota).

Okrem toho príjemca nemusí prispievať na náklady na **zdravotnú starostlivosť**, lieky a zdravotné pomôcky.

Pokiaľ ide o nárok na **nemocenské peňažné dávky**, v prípade pracovného úrazu neexistuje čakacia lehota. Dávky sa všeobecne vypočítajú spôsobom najvýhodnejším

pre príjemcu a ich výška zodpovedá minimálnej úrovni príjmu príjemcu v čase, keď došlo k úrazu.

Príjemcovi sa môžu priznať aj kompenzácie za nehospodárske straty, a to v maximálnej výške 75 % základnej sumy ročne. Príjemca si môže zvoliť alternatívu vyplatenia tohto odškodnenia formou paušálnej sumy.

Profesijné úrazové poistenie

V prípade dočasnej a trvalej práceneschopnosti sa dávky vyplácané zo štátneho poistenia doplnia o profesijné úrazové poistenie podľa toho, ako je to potrebné na zabezpečenie plnej kompenzácie.

V prípade pracovného úrazu s následkom úmrtia poistenca sa pozostalému manželskému partnerovi/partnerovi, ktorý s ním žil, a sirotám vyplatí paušálne odškodnenie v závislosti od veku zosnulého alebo dieťaťa.

Ako získať dávky?

V rámci systému štátneho poistenia musia zamestnávateľia čo najskôr oznámiť úradu pre prácu a sociálne zabezpečenie skutočnosť, ktoré môžu predstavovať pracovný úraz. Pracovný charakter úrazu musí posúdiť úrad pre prácu a sociálne zabezpečenie.

Žiadosti o kompenzáciu z profesijného úrazového poistenia (*yrkesskadeforsikring*) sa musia podávať poisťovní do troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom poistenec zistil nárok a mohol ho vzniesť.

Kapitola IX: Rodinné dávky

Kedy máte nárok na rodinné dávky?

Prídavky na deti

Prídavky na deti (*barnetrygd*) sa priznávajú na deti s pobytom v Nórsku, ktoré sú vo veku do 18 rokov.

Peňažné dávky pre rodiny s malými deťmi

Peňažné dávky (*kontantstøtte*) sa poskytujú na deti vo veku od 1 do 3 rokov s pobytom v Nórsku. Najdôležitejšou podmienkou na priznanie nároku na plnú sadzbu peňažnej dávky je, aby dieťa nebolo opatrované v dennom opatrovateľskom centre financovanom z verejných prostriedkov.

Aké dávky sa poskytujú?

Prídavky na deti

Prídavky na deti sú 970 NOK (128 EUR) mesačne na jedno dieťa. V najsevernejších oblastiach vrátane oblasti Svalbard sa poskytuje dodatočný príspevok (*finnmarkstillegg/Svalbardtillegg*) vo výške 320 NOK (42 EUR) na každé dieťa.

Rodiny s jedným rodičom majú nárok na prídavky na jedno dieťa navyše oproti skutočnému počtu ich detí.

Okrem bežných prídavkov na deti sa nezamestnaným, dôchodcom (podliehajú testovaniu výšky príjmov) a sirotám poskytujú aj doplnkové prídavky.

Peňažné dávky pre rodiny s malými deťmi

Výška peňažných dávok pre rodiny s malými deťmi sa líši podľa dohodnutého času, ktorý dieťa stráví v starostlivosti dotovaného denného centra. Plná výška sa vypláca, ak dieťa nie je v starostlivosti takéhoto denného centra a znížené sadzby sa priznávajú, keď dieťa je v starostlivosti dotovaného denného centra menej než 33 hodín týždenne. Ak dohodnutý čas strávený v dennom centre financovanom z verejných prostriedkov prekročí 33 hodín týždenne, nárok na dávky zaniká.

Ďalšie dávky

Príspevok na opatrovanie detí sa priznáva, keď sa o dieťa musí počas pracovných hodín alebo školení starať niekto ďalší. Výška príspevku je stanovená na 64 % skutočných výdavkov na starostlivosť o dieťa až do výšky určitého ročného stropu. Ak príjem z pracovnej činnosti prekročí šesťnásobok základnej sumy, nárok na príspevok na opatrovanie detí zaniká.

Informácie o rodičovských dávkach a materskej podpore sa nachádzajú v časti o rodinných dávkach.

Ako získať rodinné dávky?

Žiadosť o dávky je potrebné predložiť v kancelárii NAV v mieste vášho bydliska, pobytu alebo práce.

Kapitola X: Nezamestnanosť

Kedy máte nárok na dávky v nezamestnanosti?

V prípade, že je osoba nezamestnaná, strata príjmu spôsobená nezamestnanosťou sa jej nahradí dennými peňažnými dávkami. Pracovný čas sa musel skrátiť najmenej o 50 % v porovnaní s pôvodným pracovným časom.

Nárok na denné peňažné dávky je spojený s poberaním predchádzajúcich príjmov. Dotknutá osoba musí mať príjem z pracovnej činnosti vo výške najmenej 1,5-násobku základnej sumy v priebehu predchádzajúceho kalendárneho roka alebo príjem z pracovnej činnosti vo výške minimálne trojnásobku základnej sumy v priebehu predchádzajúcich troch kalendárnych rokov.

Poistenec si musí s dobrým úmyslom hľadať zamestnanie, to znamená, že musí byť spôsobilý pracovať a musí byť vedený v evidencii kancelárie NAV. Zároveň musí byť pripravený zamestnať sa v krátkom čase na plný alebo čiastočný úväzok alebo sa zúčastniť opatrenia na podporu nájdenia zamestnania (kdekoľvek v Nórsku), ktoré zodpovedá jeho fyzickým a duševným schopnostiam.

Osoby, ktoré plne nespĺňajú požiadavky pripravenosti v dôsledku okolností, napríklad veku, zdravia alebo povinností vyplývajúcich zo starostlivosti o nezaopatrené osoby, môžu mať tiež nárok na dávky v nezamestnanosti. Ak sa dotknutá osoba považuje za dobrovoľne nezamestnanú, to znamená, že zo zamestnania odišla dobrovoľne, odmietla prijať vhodnú prácu, odmietla zúčastniť sa na opatreniach na trhu práce alebo nereagovala na predvolanie kancelárie NAV, môže sa uložiť dlhšia čakacia lehota alebo sa vyplácanie dávok môže dočasne pozastaviť.

Aké dávky sa poskytujú?

Denné peňažné dávky sa poskytujú dotknutej osobe, ak bola nezamestnaná päť dní z posledných pätnástich dní a bola vedená v evidencii v kancelárii NAV.

Výpočet dennej peňažnej dávky vychádza z príjmov z pracovnej činnosti a z príjmov z denných peňažných dávok počas obdobia nezamestnanosti, zdravotných dovolení, materských dovolení a dovolení pri osvojení dieťaťa. Kompenzácia v nezamestnanosti sa zvyčajne rovná dvom tretinám prechádzajúceho príjmu. Základom na výpočet je príjem za predchádzajúci kalendárny rok alebo, ak je to výhodnejšie, priemer za tri predchádzajúce kalendárne roky. Maximálny základ dávky tvorí šesťnásobok základnej sumy (492 732 NOK (65 051 EUR)). Výška dávky je 0,24 % základu na výpočet denne a vypláca sa za päť dní v týždni. Výška dávky sa obvykle rovná ročnej sume 62,4 % základu na výpočet.

Prídavok 17 NOK (2,24 EUR) denne sa poskytuje na každé nezaopatrené dieťa mladšie ako 18 rokov.

Dovolenkový príspevok sa priznáva príjemcom, ktorí poberali dávky dlhšie ako osem týždňov počas predchádzajúceho kalendárneho roka. Rovná sa 9,5 % dávok v nezamestnanosti, ktoré v danom roku dostali.

Dĺžka vyplácania dávok závisí od predchádzajúcich príjmov z pracovnej činnosti. Ak sú tieto príjmy z pracovnej činnosti najmenej vo výške dvojnásobku základnej sumy, trvanie vyplácania dávok je 104 týždňov (dva roky).

Predchádzajúce príjmy nižšie ako dvojnásobok základnej sumy zakladajú nárok na dávky na obdobie 52 týždňov (jeden rok). Po uplynutí počiatočného obdobia vyplácania dávok sa ihneď môže poskytnúť nové obdobie vyplácania dávok za predpokladu, že podmienky týkajúce sa predchádzajúcich príjmov budú opäť splnené.

Ako získať dávky v nezamestnanosti?

Žiadosti o dávky v nezamestnanosti je potrebné predložiť v kancelárii NAV.

Kapitola XI: Minimálne zdroje

Kedy máte nárok na dávky v súvislosti s minimálnymi zdrojmi?

Sociálna finančná podpora

Sociálna finančná podpora je určená na zabezpečenie životného minima pre osoby, ktoré nemajú dostatočné finančné prostriedky na uspokojenie základných potrieb z pracovných príjmov alebo na splnenie finančných záväzkov.

Nevyžaduje sa štátna príslušnosť, iba legálny pobyt v Nórsku. Nemusia byť splnené žiadne vekové podmienky. V praxi sa však tento príspevok len zriedka poskytuje individuálne deťom do 18 rokov veku, keďže sa predpokladá, že sú v starostlivosti rodičov.

Sociálna finančná podpora podlieha testovaniu výšky príjmov. Jej výška sa znižuje o všetky druhy príjmov z pracovnej činnosti alebo príjmov z podpory, ktorú poberáte. Môže sa vyžadovať, aby ste predali všetok majetok a nehnuteľnosti, ktoré pre vašu rodinu nepredstavujú životné minimum. Ak sú náklady na bývanie neúmerne vysoké a vyššie, než si môžete z dlhodobého hľadiska dovoliť, môže sa uvaliť podmienka zníženia nákladov na bývanie zmenou bývania na skromnejší byt alebo dom.

Okrem toho si musíte hľadať prácu alebo sa zúčastňovať činností zameraných na prácu (napr. školení), ktoré sú pre vašu situáciu vhodné.

Systém doplnkových dávok

Na dávku v rámci systému doplnkových dávok majú nárok osoby, ktoré dosiahli dôchodkový vek a zároveň majú v Nórsku trvalý pobyt. Cieľom tohto systému je poskytovať finančnú pomoc starším osobám, ktoré si môžu uplatniť iba obmedzené obdobia poistenia v systéme štátneho poistenia.

Všeobecný systém sociálneho poistenia celkovo chráni všetky osoby s riadnym pobytom v Nórsku. Keďže však existuje kritérium štyridsaťročného pobytu pred dosiahnutím veku 67 rokov na získanie plného dôchodku založeného na pobyte, osoby, ktoré žili v Nórsku kratší čas, môžu mať nárok na dôchodok, ktorý nie je dostatočný na to, aby sa z neho dalo vyžiť. Tento systém má zaručiť minimálny príjem (poskytujúci nevyhnutné prostriedky obživy) osobám, ktoré dosiahli vek 67 rokov a sú bez dostatočných finančných prostriedkov alebo iných finančných prostriedkov, pretože majú pobyt v Nórsku kratší ako štyridsať rokov.

Dávka však podlieha prísnemu testovaniu výšky príjmov a zníži sa, ak osoba, jej manželský partner alebo osoba, s ktorou žije v spoločnej domácnosti, má ďalšie príjmy z pracovnej činnosti, príjmy z majetku alebo iné nórske dôchodky alebo dôchodky zo zahraničia. Okrem toho sa môže prihliadnuť na samotné kapitálové aktíva a iný majetok alebo vlastníctvo.

Aké dávky sa poskytujú?

Sociálna finančná podpora

Na minimálnu úroveň dávok nie je stanovená žiadna pevná suma. Dávky je však potrebné stanoviť na úrovni, ktorá zabezpečuje žiadateľovi dôstojný život alebo slušné minimum.

V štátnych usmerneniach sa určujú výdavky, na ktoré sa poskytuje podpora, a stanovujú racionálne sumy príspevkov na životné minimum. Pozornosť sa venuje najbežnejším výdavkom každodenného života: jedlám a nápojom, oblečeniu a obuvi, hygienickým pomôckam, koncesionárskym poplatkom, denníkom, výdavkom na telefón a internet, výdavkom v súvislosti s účasťou na činnostiach v rámci voľného času a nákladom na dopravu. Náklady na bývanie, kúrenie/elektrinu a nábytok sem nepatria, ale v jednotlivých prípadoch sa môžu zväžiť.

Skutočná výška dávky sa líši v závislosti od zloženia rodiny, príjmu rodiny a uváženia v jednotlivých prípadoch.

Sociálna finančná podpora sa priznáva na neobmedzený čas, kým sú splnené podmienky na jej poberanie.

System doplnkových dávok

Maximálna výška dávok je stanovená na úrovni minimálnej výšky sociálneho dôchodku.

Ako získať dávky v súvislosti s minimálnymi zdrojmi?

Sociálnu finančnú podporu spravuje kancelária NAV, ktorej sa podáva žiadosť. Každý prípad sa skúma individuálne. Nárok vzniká na základe písomnej žiadosti a sprievodných dokumentov.

Príjemcovia doplnkovej dávky sú povinní podávať si žiadosť každý rok a osobne sa dostaviť do kancelárie NAV.

Kapitola XII: Dlhodobá starostlivosť

Kedy máte nárok na dlhodobú starostlivosť?

Dávky v dlhodobej starostlivosti sú k dispozícii pre všetky osoby s pobytom v Nórsku, ktoré potrebujú dlhodobú starostlivosť. Nepodliehajú testovaniu výšky príjmov, vekovým podmienkam ani kvalifikačnej lehote.

Na získanie služieb dlhodobej zdravotnej starostlivosti musí pacient okrem okamžitej pomoci potrebovať požadovanú zdravotnú starostlivosť.

Na získanie služieb dlhodobej sociálnej starostlivosti musí klient potrebovať osobitnú pomoc z dôvodu choroby, postihnutia, veku atď. Klient musí byť navyše úplne závislý od praktickej alebo osobnej pomoci pri zvládaní bežných, každodenných činností.

Peňažné dávky sa poskytujú postihnutým osobám, ktoré potrebujú starostlivosť (základné dávky a opatrovateľské dávky) a určitým neformálnym poskytovateľom (ľubovoľné peňažné dávky).

Aké dávky sa poskytujú?

Vecné dávky

Služby dlhodobej zdravotnej starostlivosti sa poskytujú buď v domácnosti, alebo vo forme umiestnenia do domova ošetrovateľskej starostlivosti, či bývania s dennou či nočnou službou.

Služby dlhodobej sociálnej starostlivosti zahŕňajú osobnú a praktickú pomoc doma, krátkodobé pobyty v ošetrovateľských domovoch ako opatrenie úľavy pre rodinu pacienta, o ktorého sa starajú rodinní príslušníci doma, a rezidenčnú starostlivosť pre staršie a postihnuté osoby.

Peňažné dávky

Peňažné dávky sa poskytujú ako doplnok k vecným dávkam.

Ľubovoľné peňažné dávky vyplácajú obce neformálnym poskytovateľom, ktorí poskytujú mimoriadne náročnú starostlivosť. Miestne úrady rozhodnú na základe jednotlivých prípadov, či poskytovateľ poskytuje mimoriadne náročnú starostlivosť. Miestne úrady tiež určia výšku dávok.

Základná dávka a dávka na opatrovateľskú starostlivosť

Pozri časť o invalidite.

Ako získať dlhodobú starostlivosť?

Je potrebné podať žiadosť miestnemu úradu. O potrebe poskytovania služieb v prípadoch dlhodobej starostlivosti obec zvyčajne rozhoduje na základe hodnotenia lekárov alebo iných kvalifikovaných osôb (napr. fyzioterapeutov).

Domáca ošetrovateľská starostlivosť a osobná pomoc sú bezplatné. Pre iné domáce služby existuje obmedzená spoluúčasť na nákladoch. V prípade dlhodobej ošetrovateľskej domácej starostlivosti musí pacient zaplatiť 75 % z príjmu v rozpätí od 6 800 NOK (898 EUR) do 82 122 NOK (10 842 EUR) a 85 % príjmu presahujúceho plné náklady na umiestnenie v domove ošetrovateľskej starostlivosti.

Príloha: Užitočné adresy a webové stránky

Podrobnejšie informácie o kvalifikačných podmienkach a jednotlivých dávkach sociálneho zabezpečenia v Nórsku môžete získať od štátnych inštitúcií, ktoré riadia systém sociálnej ochrany.

V prípade otázok v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré sa týkajú viac než jednej krajiny EÚ, môžete vyhľadať kontaktnú inštitúciu v adresári s inštitúciami vedenom Európskou komisiou, ktorý je dostupný na adrese: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>.

Žiadosti o informácie o vplyve poistenia v dvoch alebo viacerých členských štátoch na dávky musia byť zaslané na adresu:

Ministerstvo práce:

Arbeidsdepartementet
PB 8019 Dep.
0030 OSLO
<http://www.ad.dep.no>

Ministerstvo zdravia a služieb starostlivosti:

Helse- og Omsorgsdepartementet
PB 8011 Dep.
0030 OSLO
<http://www.hod.dep.no>

Ministerstvo pre deti, rovnosť a sociálne začlenenie:

Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet
PB 8036 Dep.
0030 OSLO
<http://www.bld.dep.no>

Riaditeľstvo pre prácu a sociálne zabezpečenie:

Arbeids- og Velferdsdirektoratet
PB 5 St. Olavs plass
0130 OSLO
Tel.: +47 21 07 00 00
<http://www.nav.no>

Riaditeľstvo pre zdravie

Helsedirektoratet
PB 7000 St Olavs plass
0130 Oslo
<http://www.helsedirektoratet.no>

Štátny úrad NAV pre sociálne poistenie v zahraničí:

NAV Internasjonalt
PB 8138 Dep.
0033 OSLO
Tel.: +47 23 31 13 00
Fax: +47 23 31 13 01
E-mail: nav.internasjonalt@nav.no
<http://www.nav.no>

Dôchodkový úrad NAV Oslo

NAV Pensjon Oslo
PB 6600 Etterstad
0607 OSLO
Tel: +47 55 55 33 34
Fax: +47 21 06 91 01
E-mail: nav.pensjon.oslo@nav.no
<http://www.nav.no>

Úrad pre zdravotné hospodárstvo

Oslo regional office/Foreign affairs
HELFO Utland
P.O Box 6721 Etterstad
N-0609 Oslo
<http://www.helfo.no>